

رابطه نگرش معلمان در خصوص استفاده از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی با رضایت شغلی معلمان در مدارس متوسطه اول

سید احمد هاشمی^۱

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۰/۱۲ تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۰/۲۳

چکیده

هدف پژوهش حاضر، بررسی رابطه استفاده از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی با رضایت شغلی معلمان در مدارس مقطع متوسطه اول شهر گله داراست. روش پژوهش از نظر هدف و ماهیت، کاربردی و از نظر گردآوری داده‌ها، توصیفی از نوع همبستگی بوده است. جامعه آماری تحقیق، شامل همه معلمان مقطع متوسطه اول شهر گله دار که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ در مدارس این شهر مشغول به تدریس بوده‌اند، است (N:۵۴۷). در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای، نمونه‌های آماری به تعداد ۱۵۲ نفر انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از دو پرسشنامه استاندارد نگرش معلمان در باره استفاده از محتوای الکترونیکی یاووز و رضایت شغلی ارشادی استفاده شد. روایی هر دو پرسشنامه بر اساس نظر متخصصان تأیید و پایایی آن‌ها از طریق آزمون آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۲۶ و ۰/۸۱۶ به دست آمد. داده‌های به دست آمده، با استفاده از آمار توصیفی و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه استاندارد تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین نگرش معلمان از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی با رضایت شغلی معلمان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین، یافته‌ها نشان داد که محتوای الکترونیکی و رسانه آموزشی به روز و کارآمد، انگیزه و تسلط معلمان در به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی باعث ایجاد انگیزه یادگیری در دانش‌آموزان آنان می‌گردد.

کلید واژه‌ها: نگرش معلمان، محتوای الکترونیکی، فناوری آموزشی، رضایت شغلی.

۱ - دانشیار گروه علوم تربیتی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران. (نویسنده مسؤل)

hmd_hashemi@yahoo.com

مقدمه

جهان امروز، جهانی با تحولات عظیم است و تصور آینده، بدون حمایت فناوری اطلاعات و ارتباطات امری غیرممکن به نظر می‌آید. در سال‌های اخیر، شاهد انقلاب اطلاعات و ارتباطات بوده‌ایم، به طوری که در اثر تحولات، قرن جاری به نام فناوری اطلاعات و ارتباطات به ثبت رسیده است. در سرتاسر جهان، فناوری اطلاعات در حال ایجاد انقلابی نوین است که ظرفیت‌های تازه و چشم‌گیری در محدوده دانش بشری ایجاد کرده و ابزارهایی به وجود آورده که ماهیت کار و زندگی را دست‌خوش تغییر ساخته و تحولات گسترده‌ای در تمام عرصه‌های آموزشی، اجتماعی و اقتصادی بشریت به دنبال داشته است (Niazazari et al., 2012). در دنیای امروز، نظام‌های سنتی در تمام زمینه‌ها برای حیات خود با چالش‌های جدی مواجه شده‌اند. امروزه، تمام تلاش سیاست‌گذاران بر آن است تا بتوانند خود را با امواج تغییرات به خصوص در عرصه فناوری اطلاعات هماهنگ کنند (Emami et al., 2009).

با بررسی آمار و اطلاعات موجود در مورد میزان گسترش فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش کشورهای جهان، مشخص می‌شود که بسیاری از کشورها، از جمله کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، برای تجهیز مدارس با امکانات گوناگونی هم‌چون رایانه و اینترنت، برنامه‌های جامعی مدون شده است. ابداع روش‌های جدید آموزشی، بهره‌گیری از رایانه در کلاس‌های درس، بهره‌گیری از نرم‌افزارهای آموزشی و چندرسانه‌ای، ظهور آموزش محتوای الکترونیکی و غیره، از پیامدهای نوین به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر آموزش بوده است (Nowroozi et al., 2008).

اطلاعات و دانش به سرعت در حال تغییر هستند. فرآیند تدریس و یادگیری نیز همانند مدیریت مدارس، در حال تغییر است. استفاده از فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی می‌تواند منجر به توسعه کیفیت آموزش، گسترش شانس‌های یادگیری و در دسترس بودن آموزش شود.

ایجاد نگرش‌های مثبت در معلمان نسبت به محتوای الکترونیکی و توسعه و کاربرد آن در فرآیند یاددهی - یادگیری از مباحث چالش برانگیز مطالعات تربیتی معاصر است. با تأکیدی که بر آگاهی یافتن از نگرش در خصوص کاربرد محتوای آموزشی در آموزش شد، کمبودی

که در این زمینه مطالعات احساس می شود، فقدان ابزاری است که چنین نگرش هایی را در مطالعات تحقیقی اندازه گیری کند (Modhtaghi et al., 2008)

در این میان، معلم به عنوان یکی از عناصر توسعه بخش آموزش، اهمیت خاصی در نظام تعلیم و تربیت دارد و رضایت او میتواند در تحقق اهداف نظام آموزش و پرورش تأثیر به سزایی داشته باشد. به عبارتی رضایت شغلی معلمان از عاملهای بسیار مهم در توسعه و رفاه اجتماعی است (Abdollahi, 2009).

ندیری و تانوا (Nadiri&Tanva,2010) رضایت شغلی را به عنوان واکنش هیجانی مثبت فرد به یک شغل خاص تعریف کرده اند. رضایت شغلی، احساس کارمندان را منعکس می کند که به موجب آن، آن ها خرسندی و نگرش مثبت به سمت کار و سازمان نشان می دهند.

امروزه، گسترش استفاده از آموزش های الکترونیکی و استفاده از رسانه در آموزش، یکی از راه های برون رفت از آموزش سنتی به سمت آموزش مدرن است و همین عامل هر روز بر نیاز گسترده مراکز آموزشی به استفاده از رسانه آموزشی می افزاید. همراه با پیدایش فناوری هایی که قدرت و قابلیت آن ها هر لحظه افزایش می یابد، محیط های یادگیری انیز با قدرت بی سابقه ای پایدار می شوند. در این نظام ها و محیط های یادگیری باز، وسایل الکترونیکی و منابعی فراهم می شوند، تا شاگرد به کمک آن ها و تلاش خود بتواند موقعیت مشکل خود را دریابد. در چنین محیط هایی فرد از قبل مشخص می کند که چه چیز را یاد بگیرد و از چه منابعی استفاده کند (میلر، ۲۰۰۵). فناوری ها و روش های قدیمی، دیگر نمی توانند جوابگوی نیازهای فرآیند یادگیری باشند و در نتیجه، باید روش های جدید آموزشی جایگزین روش های سنتی شوند. این امر، مسؤولان و متولیان امر آموزش و پرورش را بر آن می دارد که به اثربخشی این فناوری ها واقف شوند و در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های آموزشی این مسأله را مد نظر قرار دهند (Fazlian,2004).

به کارگیری محتوای الکترونیکی در مدارس می تواند رضایت معلمان را در زمینه های مختلفی از جمله رضایت از شغل به همراه داشته باشد. زیرا که در زمینه رضایت از شغل اعتقاد بر این است هر کوششی در جهت بهتر اداره کردن انسان ها مستلزم کشف نیازهای اساسی، درک انگیزه های رفتار افراد و واکنش مختلف کاری است. برای این منظور سازمان باید از

محرك هايی استفاده كند كه يكي از بهترين آن ها جهت افزايش كارايی و اثربخشی، رضایت شغلی است (Jahanian, 1998).

پيشينه پژوهشی

در زمينه پيشينه تحقيق، پژوهشی كه هر دو متغير محتوای الكترونيكي و رضایت شغلی را همزمان شد مورد بررسی قرار داده باشد، يافت نشد.

در ياكولا و همكاران (Derykulu et al., 2012) در پژوهشی به بررسی پيش بينی موفقیت دانش آموزان با روش تدریس محتوای الكترونيكي و ارتباطات همراه با سبك های مختلف يادگیری در دروس ابتدایی در تركيه، پرداختند. تجزيه و تحليل آماری حاکی از رابطه مثبت بين پيشرفت تحصيلی و روش تدریس با فناوری اطلاعات و ارتباطات بود.

بابنگ- آندوه (Buabeng-Andooh, 20012) در پژوهشی عوامل مؤثر بر استفاده معلمان از فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش کشور غنا را مورد بررسی قرار داد. وی به اين نتیجه رسید كه علی رغم سرمايه گذاری هایي كه در ساختار فناوری اطلاعات و ارتباطات و ابزارهای پيشرفت تحصيلی برای اصلاح آموزش شده است، اما، به كارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در امر آموزش و يادگیری محدود است. هم چنین، عواملی از قبیل سطح آگاهی و دانش معلم، مدرسه و سیستم حاكم بر آن موجب عدم استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در تدریس می شود. در پژوهشی تحت عنوان «چندرسانه ای در مدارس»، به تأثیر آموزش مبتنی بر وب- انیمیشن با يادگیری علوم، زبان، خواندن و درك مطلب در دانش آموزان دبیرستان پرداخته شد. گروه آزمایشی با استفاده از انیمیشن و گروه گواه به روش سنتی آموزش دیدند. یافته ها حاکی از آن بود كه عملکرد گروه آزمایشی بیش از حد متوسط و بهتر از عملکرد گروه گواه بود.

شریعتمداری و آقاجانی (Shariatmadari & Aghajani, 2015) در پژوهشی نشان دادند كه بين محتوای الكترونيكي، فناوری اطلاعات و ارتباطات با پيشرفت تحصيلی دانش آموزان پایه پنجم شهر تهران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. به عبارتی، هر چه سواد فناوری اطلاعات و ارتباطات معلمان بیشتر باشد، پيشرفت تحصيلی دانش آموزان بیشتر می شود.

صالح (Saleh, 2013) در بررسی عوامل مرتبط با پذیرش سیستم های آموزش الكترونیک معلمان پایه ششم ابتدایی شهرستان گرگان، به اين نتیجه رسید كه مهارت های فناوری اطلاعات و انگیزش دارای رابطه مثبت و معنادار و اضطراب و نگرانی از به كارگیری اين سیستم ها رابطه منفی و معنی داری با پذیرش سیستم های آموزش الكترونیک دارد.

ستاری و همکاران (Sattari et al., 2012) در تحقیقی به بررسی رابطه میزان آشنایی و کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر هریس پرداختند. تجزیه و تحلیل داده‌های جمع‌آوری شده نشان داد که بین میزان آشنایی با فناوری اطلاعات و ارتباطات و استفاده از آن با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان همبستگی وجود دارد.

با توجه به موارد مطرح شده و هم‌چنین، ضرورت تحقیق موضوع مورد بررسی، پژوهشگر به دنبال پاسخ این سؤال است که آیا رابطه‌ای بین نگرش معلمان نسبت به استفاده از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی با رضایت شغلی در مدارس مقطع متوسطه اول شهر گله دار وجود دارد؟

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از لحاظ جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز همبستگی است. قلمرو مکانی تحقیق، مدارس شهر گله دار بوده و قلمرو زمانی تحقیق سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ است. جامعه آماری پژوهش، شامل همه معلمان مدارس مقطع متوسطه اول شهر گله دار به تعداد ۵۴۷ نفر بود. با توجه به گستردگی جامعه در این تحقیق با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای و با در نظر گرفتن جنسیت، تحصیلات و احتساب حجم نمونه از طریق جدول کرجسی و مورگان، ۱۵۲ معلم به عنوان نمونه انتخاب شدند.

ابزار اندازه‌گیری

پرسش‌نامه نگرش معلمان در خصوص استفاده از محتوای الکترونیکی

پرسش‌نامه نگرش معلمان در باره کاربرد فناوری و محتوای الکترونیکی و یادگیری شامل ۳۲ سؤال بر اساس اهداف تحقیق به این شرح تدوین شده است: تنوع رسانه‌های آموزشی در تدریس با ۴ گویه، تدریس بر اساس محتوای الکترونیکی با ۵ گویه، آموزش مبتنی بر وب با ۴ گویه، تسلط معلمان در خصوص به‌کارگیری فناوری در تدریس با ۵ گویه، نگرش معلمان در خصوص کاربرد فناوری آموزشی با ۴ گویه و یادگیری با ۱۰ گویه.

پرسش‌نامه رضایت شغلی

این پرسش‌نامه توسط ارشادی (Ershadi, 2009) در یک بعد کلی و ۱۳ گویه طراحی شده است. برای بررسی روایی این پرسش‌نامه از روایی سازه استفاده شده است. هم‌چنین، لازم

به ذکر است در پژوهشی که توسط ارشادی انجام شد، روایی این پرسشنامه توسط ۵ تن از استادان دانشکده های علوم تربیتی، روانشناسی و علوم اجتماعی دانشگاه تهران برای اجرا مورد تأیید قرار گرفته است. ارشادی، ضریب پایایی ۰/۷۹ را در خصوص پایایی کل پرسشنامه گزارش کرده است. در پژوهش حاضر، بدون در نظر گرفتن نمره برای هر گویه، صرفاً نمره کل برای هر معلم محاسبه شده است. در این پرسشنامه نیز معلمان منتخب دریک مقیاس ۵ درجه ای لیکرت، با انتخاب یکی از اعداد ۱، ۲، ۳، ۴، ۵ (از کم ترین تا بیشترین)، میزان رضایت شغلی معلمان را ارزیابی کرده اند. با توجه به این که در پژوهش مورد نظر نمره کل پرسش نامه مدنظر بوده است، ضریب پایایی کل برابر با ۰/۸۱۶ محاسبه شده است. هم چنین روایی پرسشنامه حاضر توسط چند تن از استادان رشته های مدیریت آموزشی و برنامه ریزی درسی برای اجرا تأیید شد.

داده های به دست آمده از پرسشنامه با استفاده از نرم افزار آماری SPSS، تجزیه و تحلیل شدند. با استفاده از روش های آمار استنباطی شامل آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون، داده های به دست آمده از سؤالات پرسشنامه های پژوهش تجزیه و تحلیل شده و به فرضیات پژوهش پاسخ داده شد.

یافته ها

جدول ۱- نتایج توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	میان	مد	کمینه	بیشینه
تسلط معلمان در به کارگیری فناوری در تدریس	۴/۰۹	۰/۶۸	۴	۴	۱	۵
تدریس بر اساس محتوای الکترونیک	۴/۲۰	۰/۵۵	۴	۴	۱	۵
آموزش مبتنی بر وب	۳/۶۲	۰/۵۶	۳	۳	۱	۵
تنوع رسانه های آموزشی	۳/۶۰	۰/۵۱	۴	۴	۱	۵
نگرش معلمان نسبت به کاربرد فناوری آموزشی	۳/۸۵	۰/۳۴	۴	۴	۱	۵
رضایت شغلی	۳/۷۹	۰/۵۴	۴	۴	۱	۵

جدول ۲- ضریب همبستگی بین نگرش معلمان در خصوص کاربرد فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی با رضایت شغلی

متغیرهای مورد بررسی	ضریب همبستگی	P-value
استفاده معلمان از فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی و رضایت شغلی	۲۷۶/۰	۰۰۱/۰
تسلط معلمان در به کارگیری فن آوری در تدریس و رضایت شغلی	۲۷۱/۰	۰۰۲/۰
تدریس بر اساس محتوای الکترونیک و رضایت شغلی	۷۴۵/۰	۰۰۱/۰
آموزش مبتنی بر وب و رضایت شغلی	۱۹۸/۰	۰۰۰/۰
تنوع رسانه های آموزشی و رضایت شغلی	۵۵۶/۰	۰۰۰/۰

فرضیه اصلی تحقیق: بین استفاده معلمان از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی با رضایت شغلی رابطه وجود دارد.

از آن جا که مقدار P-value در جدول ۲ در رابطه با فرضیه اصلی پژوهش کمتر از ۰/۰۱ بوده است؛ لذا، می توان چنین استنباط کرد که بین نگرش معلمان در باره کاربرد فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی این مؤلفه مثبت و برابر ۰/۲۷۶ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه بین دو متغیر مستقیم وجود دارد.

فرضیه ویژه اول تحقیق: بین تسلط معلمان در به کارگیری فناوری در تدریس و استفاده از محتوای الکترونیکی با رضایت شغلی رابطه وجود دارد.

از آن جا که مقدار P-value در جدول ۲ در رابطه با فرضیه اول پژوهش کمتر از ۰/۰۱ بوده است؛ لذا، می توان چنین استنباط کرد که بین تسلط معلمان در به کارگیری فناوری در تدریس با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی این مؤلفه مثبت و برابر ۰/۲۷۱ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه بین دو متغیر مستقیم است.

فرضیه ویژه دوم تحقیق: بین تدریس بر اساس محتوای الکترونیک و رضایت شغلی رابطه وجود دارد.

از آن جا که مقدار P-value در جدول ۳ در رابطه با فرضیه دوم پژوهش کمتر از ۰/۰۱ بوده است؛ لذا، می توان چنین استنباط کرد که بین تدریس بر اساس محتوای الکترونیک با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی این مؤلفه مثبت و برابر ۰/۷۴۵ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه بین دو متغیر مستقیم است.

فرضیه ویژه سوم تحقیق: بین آموزش مبتنی بر وب و رضایت شغلی رابطه وجود دارد.
از آن جا که مقدار P-value در جدول ۲ در رابطه با فرضیه سوم پژوهش کمتر از ۰/۰۱ بوده است، لذا می توان چنین استنباط کرد که بین آموزش مبتنی بر وب با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی این مؤلفه مثبت و برابر ۰/۱۹۸ و این نتیجه بدین معنی است که رابطه بین دو متغیر مستقیم است.

فرضیه ویژه چهارم تحقیق: بین تنوع رسانه های آموزشی و تدریس با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد.

از آن جا که مقدار P-value در جدول ۲ در رابطه با فرضیه چهارم پژوهش کمتر از ۰/۰۱ بوده است؛ لذا، می توان چنین استنباط کرد که بین تنوع رسانه های آموزشی و رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. ضریب همبستگی این مؤلفه مثبت و برابر ۰/۵۵۶ و این نتیجه بدین معنی است که رابطه بین دو متغیر مستقیم است؛ یعنی، انتظار می رود که تنوع در به کارگیری رسانه های آموزشی، رضایت شغلی را در پی داشته باشد.

جدول ۳ - نتایج تحلیل رگرسیون تسلط معمان در به کارگیری محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی در با رضایت شغلی

آزمون معناداری		R2	R	P-value	t	β (استاندارد)	β	متغیرها
P-value	F							
۰/۰۰۰	۲۹۱	۳۵۴	۵۹۵	۰/۰۰۰	۱۶۳۰	۵۹۵	۱/۸۴۱	تسلط در به کارگیری فناوری با رضایت شغلی
	۸۹	۰/	۰/		۸	۰/		

تدریس بر اساس محتوای الکترونیکی با رضایت شغلی	۱/۴۵۰	۷۲۳	۹۷۲	۰/۰۰۰	۷۲۳	۵۲۳	۴۱۷	۰/۰۰۰
آموزش مبتنی بر وب با رضایت شغلی	۱/۶۱۱	۷۲۸	۹/۶۴۹	۱/۰۰۰	۷۲۸	۱۵۳۱	۱۵۱۷	۰/۰۰۰
تنوع رسانه‌های آموزشی با رضایت شغلی	۱/۴۷۳	۷۷۸	۱/۶۳۹	۰/۰۰۰	۷۷۸	۶۰۵	۱۶۱۲	۰/۰۰۰

با توجه به مقدار F و P -value مربوط به فرضیه اول تحقیق که کمتر از $0/05$ است، می‌توان استنباط کرد که رگرسیون در سطح $0/05$ معنادار است. مقدار ضریب تعیین نیز حاصل از آزمون برابر $0/354$ به دست آمده است و این ضریب تعیین نشان از آن دارد که $35/4$ درصد از تغییرات مربوط به رضایت شغلی بر اساس تسلط معلمان در به‌کارگیری فن‌آوری اطلاعات تبیین شده است. ضریب همبستگی حاصل از آزمون مثبت و برابر $0/595$ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه موجود بین این متغیرها مستقیم است؛ یعنی، تسلط معلمان بهره‌گرفتن از فن‌آوری اطلاعات در تدریس، رضایت شغلی را در پی دارد.

با توجه به مقدار F و P -value مربوط به فرضیه دوم تحقیق که کمتر از $0/05$ است، می‌توان استنباط کرد که رگرسیون در سطح $0/05$ معنادار است. مقدار ضریب تعیین نیز حاصل از آزمون برابر $0/523$ به دست آمده است و این ضریب تعیین نشان از آن دارد که $52/4$ درصد از تغییرات مربوط به رضایت شغلی بر اساس تدریس بر اساس محتوای الکترونیکی تبیین شده است. ضریب همبستگی حاصل از آزمون مثبت و برابر $0/723$ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه موجود بین این متغیرها مستقیم است؛ یعنی، تدریس بر اساس محتوای الکترونیکی، یادگیری دانش‌آموزان را در پی دارد. بنابراین، رابطه فوق تأیید شده و تدریس بر اساس محتوای الکترونیکی بر یادگیری دانش‌آموزان مؤثر است.

با توجه به مقدار F و P -value مربوط به فرضیه سوم تحقیق که کمتر از $0/05$ است، می‌توان استنباط کرد که رگرسیون در سطح $0/05$ معنادار است. مقدار ضریب تعیین نیز حاصل از آزمون برابر $0/531$ به دست آمده است و این ضریب تعیین نشان از آن دارد که $53/1$ درصد از تغییرات مربوط به رضایت شغلی بر اساس آموزش مبتنی بر وب تبیین شده است. ضریب همبستگی حاصل از آزمون مثبت و برابر $0/728$ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه موجود بین این متغیرها مستقیم است؛ یعنی، آموزش مبتنی بر وب، رضایت شغلی را در پی

دارد.

با توجه به مقدار F و P -value مربوط به فرضیه چهارم تحقیق که کمتر از $0/05$ است، می‌توان استنباط کرد که رگرسیون در سطح $0/05$ معنادار است. مقدار ضریب تعیین نیز حاصل از آزمون برابر $0/605$ به دست آمده است و این ضریب تعیین نشان از آن دارد که $60/5$ درصد از تغییرات مربوط به رضایت شغلی بر اساس تنوع رسانه‌های آموزشی تبیین شده است. ضریب همبستگی حاصل از آزمون مثبت و برابر $0/778$ است. این نتیجه بدین معنی است که رابطه موجود بین این متغیرها مستقیم است؛ یعنی، تنوع در به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی در تدریس، رضایت شغلی را در پی دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

اغلب صاحب نظران و متفکران مسائل تربیتی بر این نظرند که معلمان، بزرگ‌ترین و مهم‌ترین عامل موثر در جریان تعلیم و تربیت هستند، بنابراین بیراه نیست که اگر گفته شود شالوده و اساس یک سیستم آموزشی موفق را معلمان تشکیل می‌دهند (Amani, 2018).

در بسیاری از کشورها به‌کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزشی به منظور ارتقای کیفیت روش‌های یاددهی و یادگیری مورد توجه خاص قرار گرفته است (Niazazari, 2012). نفیسی (Nafisi, 2003) در پاسخ به این که فناوری اطلاعات، استعداد انجام چه کارهایی در آموزش و پرورش را داراست، چنین اظهار می‌کند که تسهیل دستیابی همگان به فرصت‌های یادگیری با کیفیت خوب و به بهای مناسب، از میان برداشته شدن محدودیت‌های ناشی از زمان یادگیری، طول یادگیری، مکان یادگیری، فاصله میان فراگیر و منابع یادگیری از جمله معلم، به کمک فناوری اطلاعات و ارتباطات امکان‌آزایه آموزش فراگیر محور در طول حیات فرد با هزینه کمتر، سرعت بیشتر و کیفیت مطلوب‌تر متناسب با نیازها و توانایی‌های فرد فراهم می‌شود.

نتایج حاصل از این تحقیق نشان می‌دهد که بین استفاده معلمان از فناوری آموزشی و محتوای الکترونیکی با یادگیری دانش‌آموزان رابطه معنی‌دار و مستقیم وجود دارد. بررسی نتایج نشان از آن دارد که به‌کارگیری رسانه‌های جدید آموزشی در یادگیری مفاهیم توسط دانش‌آموزان در دروس مختلف مؤثر است و با استفاده از ابزارهای جدید هم‌چون دیتا پروژکتور، تابلو الکترونیک، دانش‌آموزان با شرایط یادگیری در حین آموزش هماهنگ می‌گردند و فرصت بهره‌گیری از محتوای آموزشی برای دانش‌آموزان فراهم می‌گردد. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج پژوهش شریعتمداری و آقاجانی (Sattari et al., 2012)، دریاکولا و همکاران (Derykulu et al., 2012) هم‌سو می‌باشد. محققان در پژوهش‌های هم‌سو به این نتیجه رسیدند که ابزار و رسانه‌های آموزشی یکی از لوازم فرآیند یادگیری است و بر عمق و وسعت

یادگیری می‌افزاید و به توانایی یادگیری دانش‌آموزان ارتقا می‌بخشد و با بهره‌گیری از فناوری آموزشی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، رضایت شغلی معلمان افزایش می‌یابد.

بررسی فرضیه اول تحقیق نشان داد که بین تسلط معلمان در به‌کارگیری فناوری و محتوای الکترونیکی در تدریس با رضایت شغلی معلمان رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنی که رابطه بین دو متغیر مستقیم است؛ یعنی، امیدواریم که توسعه تسلط معلمان در به‌کارگیری فن‌آوری در تدریس، رضایت شغلی را در پی داشته باشد. بررسی نتایج این تحقیق نشان داد که تسلط معلمان در به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی در آموزش دروس برای دانش‌آموزان ایجاد انگیزه کرده و معلم را در آموزش این دروس یاری می‌دهد و موجبات رضایت شغلی را فراهم می‌کند. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج پژوهش شریعتمداری و آقاجانی (Shariatmadari & Aghajani., 2015)، (Saleh, 2013) و دریاکولا و همکاران (Derykulu et al., 2012) هم‌سو می‌باشد. به طوری که وقتی در آموزش از تکنولوژی و رسانه استفاده می‌گردد و معلم با تسلط کامل به استفاده از این ابزار تکنولوژی دست می‌زند، طبیعتاً فراگیر بعد از مشاهده، مفاهیم را بهتر درک خواهد کرد، در نتیجه معلم احساس رضایت و مفید بودن خواهد داشت.

بررسی فرضیه دوم تحقیق نشان داد که بین تدریس بر اساس محتوای الکترونیک با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنی که رابطه بین دو متغیر مستقیم است؛ یعنی، امید است که تدریس بر اساس محتوای الکترونیک، رضایت شغلی را در پی داشته باشد. تنوع و تعدد راه‌های آموزش و به‌کارگیری ابزار و محتوای الکترونیک به گونه‌ای است که معلمان می‌توانند فعالیت‌هایی را برگزینند که با نیازها، علایق و استعدادها دانش‌آموزان مطابقت داشته باشند. بررسی نتایج نشان می‌دهد که استفاده از محتوای الکترونیک در آموزش در رشد یادگیری دانش‌آموزان تأثیر دارد و استفاده از چندرسانه‌ای‌ها و بهره‌گرفتن از محتوای الکترونیک باعث پویایی و فعال شدن یادگیری دانش‌آموزان می‌گردد. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج پژوهش شریعتمداری و آقاجانی (Shariatmadari & Aghajani., 2015) هم‌سوست. محققان در پژوهش‌های هم‌سو به این نتیجه رسیدند که رسانه‌های آموزشی و محتوای الکترونیک، امکانات در دسترس معلمان را افزایش می‌دهد و زمینه توسعه یادگیری و رضایت شغلی فراهم می‌گردد.

بررسی فرضیه سوم تحقیق نشان داد که بین آموزش مبتنی بر وب با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنی که رابطه بین دو متغیر مستقیم است؛ یعنی، امید است که انجام آموزش مبتنی بر وب، رضایت شغلی را در پی داشته باشد. بررسی نتایج این تحقیق نشان داد که به‌کارگیری وب به عنوان رسانه آموزشی در فرآیند آموزش دروس در برانگیختن حس کنجکاوی دانش‌آموزان مؤثر است و باعث ایجاد روحیه پرسش‌گری و سؤال در ذهن دانش‌آموزان

می‌گردد و رضایت شغلی معلمان را در پی دارد. همچنین، استفاده از رسانه در آموزش، زمینه تحقیق و جست‌وجوگری ایجاد می‌کند، به طوری که معلم به کسب تجربه‌های دست اول نایل شوند و پاسخ‌گوی سؤالات متفاوت دانش‌آموزان باشند. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج پژوهش صالح (Saleh, 2013)، دریاکولا و همکاران (Derykulu et al., 2012) هم‌سوست. محققان به این نتیجه رسیدند که آموزش مبتنی بر وب موجب ایجاد انگیزه در فراگیران و رضایت در معلمان می‌شود و زمینه یادگیری عمیق فراگیران و رضایت شغلی معلمان را فراهم می‌کند.

بررسی فرضیه چهارم تحقیق نشان داد، بین تنوع رسانه‌های آموزشی با رضایت شغلی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنی که رابطه بین دو متغیر مستقیم است؛ یعنی، امید است که تنوع در به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی، رضایت شغلی را در پی داشته باشد. بررسی نتایج این تحقیق نشان داد که به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی در شکل گسترده و متفاوت در رضایت شغلی معلمان مؤثر است و در آموزش، تدریس و ارزشیابی و به صوت کلی فرآیند یادگیری اثرگذار است. نتایج حاصل از این تحقیق با نتایج پژوهش شریعتمداری و آقاجانی (Shariatmadari & Aghajani., 2015)، و دریاکولا و همکاران (Derykulu et al., 2012) هم‌سوست. محققان به این نتیجه رسیدند که ایجاد تنوع در به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی افزایش خلاقیت دانش‌آموزان را در پی دارد و در افزایش رضایت شغلی معلمان مؤثر است.

با توجه به یافته‌های حاصل از تحقیق حاضر، در ادامه پیشنهادهایی جهت برنامه‌ریزان

نظام آموزشی ارائه می‌گردد:

به مسؤولان و مدیران مدارس پیشنهاد می‌شود به دقت مزایای استفاده از محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی را مورد بررسی قرار دهند.

کلاس‌های آموزشی و ضمن خدمت برای تسلط دبیران در به‌کارگیری محتوای الکترونیکی و فناوری آموزشی برگزار گردد تا دبیران بتوانند با چگونگی استفاده از رسانه‌های جدید آموزشی آشنا گردند و در طول فرآیند تدریس و آموزش از این رسانه‌ها بهره‌گیرند.

به‌کارگیری رسانه‌های آموزشی با توجه به محتوای دروس و نیاز و اشتیاق فراگیران و همچنین، با تنوع مناسب همراه باشد.

به مسؤولان و مدیران مدارس پیشنهاد شود، با به وجود آوردن تصورات مثبت در خصوص محتوای الکترونیکی در بین معلمان، روند فرآیند یاددهی یادگیری را از روش سنتی به روش جدید و تکنولوژیک، تغییر دهند.

References:

- Abdollahi, A. (2009). Job Satisfaction, Business Management Quarterly, 3 (10), ۶۱۵-۶۰۹.(In perstion).
- Amani, Malakat (2018). The Relationship between Job Satisfaction and Quality of Teaching with High School Students' Academic Performance.(In perstion)
- Buabeng-Andoh, C. (2012). Factors influencing teachers' adoption and integration of information and communication technology into teaching: A review of the literature. International Journal of Education & Development Using Information Communication Technology, 8(1), 136-155.
- Derykulu, D., Buyuzturk, S., &Ozcinar, H. (2012).Predictors of academic achievement of student ICT teacher with different learning styles.International Journal of Human and Social Sciences, 5(9), 567-573.
- Ershadi, F (2009). Relationship between Social Capital and Job Satisfaction of High School Teachers in Shabestar, MA Thesis, Faculty of Psychology and Educational Sciences, University of Tehran.(In perstion).
- Emami, Hassan, Aghdasi, Mohammad, Asoosheh, Abbas (2009). E-learning in Medical Education, Research in Medicine(.In perstion).
- Fazelian, Pourandokht (2004). Computer Usage in Education, Tehran: Teacher Training University.(In perstion)
- Jahanian, R. (1998). Teacher Job Satisfaction Based on Herzberg Theory, Management Quarterly in Education, ۹(۱)- ۳۳-۴۰.(In perstion).
- Moshtaghi Largani, Saeed-Ghorbani, Samira-Rezaian, Hamid. (1387). Validation of the Persian Form of Attitude Scale to the Application of Technology in Teaching among Secondary Teachers in Isfahan. Journal of Educational Innovation, ۷ (۲۶),- ۱۲۶-۱۲۷.(In perstion)
- Nafisi, Abdolhossein (2003). Objectives, Missions, General Objectives of ICT Strategies by Students from the Viewpoints of Secondary Teachers in Tehran, M.Sc., University of Tehran.(In perstion)
- Nadiri,H.,&Tanova,C.(2010).An investigation of the role of justice in turnover intentions,job satisfaction, and organizational citizenship behavior in the hospitality industry.InternationalJournal of Hospitality Management,29:33-41.
- Niaaz azeri, Kiomars, Behnam Far, Reza, Andy, Sadieh (2012). The Impact of ICT on Elementary Students' Learning, Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences(.In perstion)
- Nowroozi, Masoumeh, Randy, Framak, Musa Madani, Fariborz (2008). Ranking of Information Technology Application Methods in School Teaching-Learning Process, Journal of Educational Innovations(.In perstion)
- Saleh, Sara (20013). Factors Related to Adoption of E-learning Systems in Gorgan City, MA Thesis, Gorgan Azad University.(In perstion).

Shariatmadari, Mehdi, Aghajani, Marzieh (2015). The Relationship between ICT Literacy and Academic Achievement of Fifth Grade Students in Tehran, Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences(.In perstion).

Sattari, Sadr al-Din, Namur, Youssef, Haj Nazari, Yousef (2012). Relationship between Information and Communication Technology Acquaintance and Academic Achievement in High School Students in Harris, Journal of Information and Communication Technology in Educational Sciences(.In perstion).